EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.6.14.
COM(2023) 303 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A fenntartható uniós halászat: az aktuális helyzet és a 2024-re vonatkozó iránymutatások

{SWD(2023) 172 final}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A fenntartható uniós halászat: az aktuális helyzet és a 2024-re vonatkozó iránymutatások

1. BEVEZETÉS

Ez a közlemény az európai halászat 2022-ben megfigyelt helyzetéről tartalmaz további részleteket. Ezenkívül ismerteti a Bizottság javaslatait és a harmadik országokkal folytatott konzultációkat a 2024-es halászati lehetőségekről. A cél a halászok rezilienciájának javítása, az állományhelyreállítás ösztönzése, törekedve a maximális fenntartható hozam (a továbbiakban: MFH) elérésére és az egészséges halállományoknak az MFH szintjén tartására.

Ma már sokkal kevesebb halállomány esetében fordul elő túlhalászat, és a halászoknak egy ideje társadalmi-gazdasági hasznot hoznak bizonyos, egészségesebb szinteken kezelt állományok. A magas üzemanyagárak azonban felemésztették az elért nyereséget, ami bebizonyította, hogy rezilienciát szükséges kialakítani az EU halászflottájának a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentése és a halállományok megőrzése révén. A legfontosabb kihívások kezelése és az uniós halászat rezilienciájának javítása érdekében a Bizottság átfogó és konstruktív együttműködési folyamatot indított a **halászati és óceánügyi csomag**[1] keretében. Döntő fontosságú, hogy ez az elkötelezettség tartós maradjon, a párbeszéd pedig folytatódjon.

Oroszország 2022 februárja óta tartó, Ukrajna elleni katonai agressziója több szempontból is hatást gyakorolt a halászatra, különösen a Fekete-tengeren. Folyamatos zavarokat keltett a halászati tevékenységekben és a kereskedelmi forgalomban, befolyásolta a tudományos tanácsadást és bizonyos nemzetközi szintű tárgyalásokat. Mindez jelzi a reziliencia fokozásának, valamint az innovációval és az energetikai átállással kapcsolatos további, a halászati és óceánügyi csomagban is kiemelt lépések megtételének jelentőségét az európai élelmezésbiztonság garantálása és a zöld megállapodás céljainak[2] elérése szempontjából.

2. AZ EU-N BELÜLI FENNTARTHATÓ HALÁSZAT TERÉN ELÉRT EREDMÉNYEK

A fenntartható halászat azt jelenti, hogy évente csak annyi halat lehet kifogni, amennyit a halállományok reprodukálni képesek. Egy adott halállományt akkor halásznak fenntarthatóan a maximális fenntartható hozam mellett, ha a tényleges halászati mortalitás (F) és a maximális fenntartható hozam melletti halászati mortalitás (F_{MFH}) aránya legfeljebb 1[3].

A halászok és a nemzeti közigazgatások befektetéseinek, valamint az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság felelősségteljes halgazdálkodás iránti elkötelezettségének köszönhetően

---

1 COM(2023) 100 final; COM(2023) 101 final; COM(2023) 102 final; és COM(2023) 103 final.

2 COM(2019) 640 final.

3 Az F_{MFH} és valamennyi tengeri medencében a halállományok biomassza állapotának részletes elemzéshez lásd a kísérő szolgálati munkadokumentum 1. szakaszát.

a halászat fenntarthatóbbá vált, és mára sokkal kevesebb halállomány esetében történik túlhalászás az Unióban.

2003-ban az Unió érdeklődésére számot tartó halállományok többsége esetében súlyos túlhalászás folyt, és az **Atlanti-óceán északkeleti térségében** a halászati mortalitás mediánja 1,68 F_{MFH} volt. Ez az arány azóta csökkent, és a legalacsonyabb értéket – 0,76-ot – 2021-ben érte el. A **Földközi-tengeren és a Fekete-tengeren** a medián mortalitási ráta a 2003-as 2,06 F_{MFH}-ról 2020-ra 1,7-re csökkent[4], és a helyzet javult, mivel az előző évhez képest most több állománybecslés áll rendelkezésre. Az állománypusztulás aránya a Földközi-tenger keleti térségében csökkent a legnagyobb mértékben, ezt követi a Fekete-tenger és a Földközi-tenger nyugati térsége. A Földközi-tenger középső térségében alig történt változás.

Ahol a halászati állománypusztulás aránya csökken, ott növekedik a halállomány biomassza szintje[5]. Ez elősegíti a fogások és a halászat jövedelmezőségének javítását, valamint növeli szén-dioxid-hatékonyságukat (a kifogott hal kilogrammjának kilogrammban kifejezett szénkibocsátása vonatkozásában). A hatékony és eredményes gazdálkodás értékének szemléltetésére: a Vizcayai-öbölben – a közös halászati politika (a továbbiakban: KHP)[6] keretében először – 2021-ben egyetlen állomány esetében sem volt túlhalászat. A halpopulációk növekedése ezen a területen figyelemre méltó: a 2003-ban regisztrált abundancia szintjének több mint háromszorosát érte el.

A kirakodási nyilatkozatok és az értékesítési bizonylatok elengedhetetlenek a kvótafelhasználás nyomon követéséhez és az összesített fogási adatok jelentéséhez. A pontos jelentéstétel létfontosságú, mivel ez képezi a fenntartható halászat és a megbízható tudományos adatok alapját. Mindazonáltal továbbra is gondok vannak annak biztosításával, hogy minden fogás megfelelően rögzítésre és a kvótákba beszámításra kerüljön, figyelemmel az abban mutatkozó hiányosságokra, hogy a tagállamok nem mérik le az összes kirakodott halászati termék tömegét, és nem rögzítik azokat pontosan a fogásnyilvántartásokban. Ez visszatérő megállapítás a Bizottság által az elmúlt években több tengeri medencére vonatkozóan végzett értékelésekben. A Bizottság a meg nem felelési eseteket 2022-ben újabb értékelési ciklus indításával, és olyan kötelezettségszegési eljárások indításával követte nyomon, amelyek értelmében a tagállamoknak intézkedéseket kell elfogadniuk fogásaik pontos jelentése céljából.

Most az Atlanti-óceán északkeleti térségének halállományai átlagosan a KHP halászati állománypusztulási arányra vonatkozó célkitűzéseivel összhangban álló tartományon belül vannak. Bár 2022-ben megfelelő előrelépés történt a KHP keretében kitűzött célkitűzések irányába, további előrelépésre van szükség, különösen a Földközi-tengeren és a Fekete-tengeren.

---

4 A 2021-es érték még nem áll rendelkezésre, mivel a GFCM-értékelések a 2020-ig terjedő időszakra vonatkozó adatokkal készültek.

5 (2003 óta +18 % összességében, +39 % az Atlanti-óceán északkeleti térségében, +6 % a Földközi-tengeren és a Fekete-tengeren).

6 Az Európai Parlament és a Tanács 1380/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a közös halászati politikáról.

2.1. Halászati lehetőségek 2023-ban

A halászati lehetőségek fontos lépést képeznek a fenntartható halászati gazdálkodásban. Az Atlanti-óceánon, a Balti-tengeren és a Skagerrak/Kattegat területén a halászati lehetőségek főleg (teljes kifogható mennyiségként, azaz TAC-ként is ismert) fogási korlátként kerülnek meghatározásra.

A **drámaian eltérő környezeti helyzet** a **Balti-tengeren és folyóin** továbbra is hatással van a halállományokra és azok alakulására. Különféle terhelések érvényesülnek a **Balti-tengeren**, amelyek a biológiai sokféleség csökkenéséhez vezettek. Napjainkban e terhelések közé tartozik a tápanyagbevitelből származó magas szennyezés és a tartósan magas szennyezőanyag-szint. Ez részben az uniós jogszabályok végrehajtásának elmaradásából ered[7]. Tízből négy faj (a nyugati hering, a két tőkehalállomány és a fő medencében található lazac) célzott halászata nem engedélyezett, és ezek csak járulékos fogásként rakodhatók ki. Fennmarad a többi nyílt vízi faj (a spratt és a hering a Balti-tenger középső térségében, a Botteni-öbölben és a Rigai-öbölben) és a lepényhal célzott halászata a maximális fenntartható hozamnak megfelelő fogási korlátozásokkal, valamint a Botteni-öbölben és a Finn-öbölben a lazacé, az elővigyázatossági megközelítéssel összhangban meghatározott fogási korlátozásokkal. A balti-tengeri többéves állománygazdálkodási terv[8] a nehéz helyzetben lévő halállományok helyreállítására minden eszközt felhasznál, például a célzott halászat felfüggesztését, a teljes kifogható mennyiségek maximális javasolt szint alatti meghatározását, az ívóhelyek lezárását és a rekreációs célú halászat korlátozását. De ezek az eszközök csak akkor elegendőek az összes halállomány helyreállításához, ha a tagállamok alkalmazzák és teljes mértékben végrehajtják az uniós jogszabályokat. *A mi Baltikumunk* miniszteri nyilatkozatban kötelezettségvállalás született az uniós jog teljes körű végrehajtásáról; ennek valóra váltása létfontosságú[9].

A szennyezésből, az eutrofizációból és az éghajlatváltozásból a tengeri ökoszisztémákra, a halászatra és az akvakultúrára származó terhelésekkel kapcsolatos kihívások leküzdésére irányuló fellépés a tudományos közösségtől érkező bemeneti adatokkal kezdődik. A tudomány lehetővé teszi a szakpolitikai döntéshozók számára a megalapozott döntések meghozatalát és az ökoszisztéma-alapú szemléletnek – a KHP egyik kulcsfontosságú alapelveként – a halászatra és az akvakultúra-gazdálkodásra teljes mértékben történő alkalmazását.

A **Skagerrak/Atlanti-óceán** vizein kisebb a terhelés a halállományokra és eltérőek a környezeti feltételek. Ezekben a tengeri medencékben 29 halállománnyal való fenntartható gazdálkodás pozitív eredményeket hozott a kulcsfontosságú kereskedelmi halászatokban a 2023-ra vonatkozó teljes kifogható mennyiség jelentős növelésével.

---

[7] Különösen a nitrátokról szóló irányelv, a települési szennyvíz kezeléséről szóló irányelv, a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv, a vízügyi keretirányelv, az élőhely- és madárvédelmi irányelv, a hulladékokról szóló keretirányelv, a tengeri területrendezési irányelv, az egyszer használatos műanyagokról szóló irányelv, a közös halászatról szóló irányelv, a közös halászati politikáról szóló rendelet, az integrált tengerpolitika és a közös agrárpolitika.

[8] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1139 rendelete (2016. július 6.) a közönséges tőkehal, a hering és a spratt balti-tengeri állományaira és a halászatukra vonatkozó többéves terv létrehozásáról.

[9] https://commission.europa.eu/system/files/2020-09/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf

Az Egyesült Királysággal megosztott halállományok esetében a felek a kereskedelmi és együttműködési megállapodásban[10] meghatározott határidőn belül megállapodtak a teljes kifogható mennyiségről, összhangban a maximális fenntartható hozammal a legtöbb olyan állomány tekintetében, amelynek esetében ez a szakvélemény rendelkezésre állt. Hét halállományra vonatkozóan (ahol a tanács nulla mennyiségű fogásra vonatkozott) a felek megállapodtak abban, hogy hat állományra alacsony fogási korlátot határoznak meg, amely csak a járulékos fogásokra vonatkozik, hogy megakadályozzák a halászati tevékenység ellehetetlenülését a vegyes halászatban, összhangban a közös halászati politika rendeletével[11]. Egy halállomány esetében a felek a Nemzetközi Tengerkutatási Tanács (a továbbiakban: ICES) által a teljes kifogható mennyiség szintjére vonatkozó tanácsot követve[12] megállapodtak abban, hogy figyelemmel kísérik a teljes kifogható mennyiséget. A két fél között a halászati szakbizottság keretében folytatott megbeszélések nagyban hozzájárultak az éves konzultációk egyszerűsítéséhez, valamint az időzítés és a kielégítő megállapodás eléréséhez[13].

Az EU, Norvégia és az Egyesült Királyság között megoszló halállományok vonatkozásában a három fél megállapodott abban, hogy a teljes kifogható mennyiségeket a maximális fenntartható hozamra vonatkozó tanácsokkal összhangban határozzák meg. Az északi-tengeri tőkehalállomány további helyreállítása érdekében meghosszabbították a korrekciós intézkedéseket, és két állomány teljes kifogható mennyiségét a tudományos tanácsadás által megadott mennyiség alatt határozták meg, mivel a vegyes halászatban előforduló tőkehallal kölcsönhatásban állnak. Az északi-tengeri hering teljes kifogható mennyiségét a tudományos tanácsadással összhangban határozták meg, és a felek megállapodtak abban, hogy továbbra is korlátozzák a fogásokat a kimerült balti-tengeri heringállományra gyakorolt hatás mérséklése érdekében. A felek megállapodtak abban, hogy 2023-ban felülvizsgálják a jelenlegi gazdálkodási modellt és az északi-tengeri hering teljes kifogható mennyiségének meghatározására vonatkozó megközelítést[14]. A **Norvégiával megoszló állományok** közül csak egy tekintetében történt értékelés, és ezen állomány

---

[10] Kereskedelmi és együttműködési megállapodás egyrészről az Európai Unió és az Európai Atomenergia-közösség, másrészről Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága között, ST/5198/2021/INIT (HL L 149., 2021.4.30., 10. o.).

[11] A bizonyos halállományok tekintetében az uniós vizeken, valamint az uniós halászhajók tekintetében egyes nem uniós vizeken alkalmazandó halászati lehetőségeknek a 2023. évre történő meghatározásáról, valamint egyes mélytengeri halállományok tekintetében az ilyen halászati lehetőségeknek a 2023. és 2024. évre történő meghatározásáról szóló, 2023. január 30-i (EU) 2023/194 tanácsi rendelet (51) preambulumbekezdése.

[12] Az Egyesült Királyság és az Európai Unió közötti 2023. évi halászati konzultációk írásbeli jegyzőkönyve. https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2022-12/2023-eu-uk-fisheries-consultations_en.pdf.

[13] Az SCF üléseinek jegyzőkönyveit lásd: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-trade-and-cooperation-agreement/meetings-eu-uk-partnership-council-and-specialised-committees-under-trade-and-cooperation-agreement/specialised-committee-fisheries_en

[14] Az Európai Unió, Norvégia és az Egyesült Királyság közötti, 2023-ra vonatkozó halászati konzultációk jegyzőkönyve: https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2022-12/2023-eu-no-uk-fisheries-consultations_en.pdf

kifogható mennyiségét a maximális fenntartható hozam szintjén állapították meg[15]. Ebben az összefüggésben a közösen kezelt állományokra vonatkozó meglévő megosztási megállapodásoktól való eltérés negatív hatással lehet azok állapotára, és veszélyeztetheti a teljes kifogható mennyiségek maximális fenntartható hozam szintjén történő meghatározására vonatkozó célkitűzést.

A makréla, a kék puhatőkehal és az atlanti-skandináv hering **széles körben elterjedt állományai[16]** tekintetében a parti államok[17] megállapodtak abban, hogy a teljes kifogható mennyiségeket a maximális fenntartható hozam szintjén állapítják meg. Megosztási megállapodások hiányában azonban a parti államok kvótáinak összege továbbra is meghaladja a megállapodás szerinti teljes kifogható mennyiséget. Az Unió felelősségteljes megközelítést követett azzal, hogy a legutóbb rögzített részesedéseket nem növelte egyoldalúan, amit nem követett minden part menti állam. Ez a helyzet már most is terhet ró a szóban forgó halállományok fenntarthatóságára. A Bizottság aktív megbeszéléseket folytat más parti államokkal a fenntartható állománygazdálkodásra vonatkozó új megosztási megállapodások megkötése érdekében.

A **Földközi-tenger és a Fekete-tenger** több fajra irányuló halászatok színtere, ahol számos állomány harmadik országokkal közös. A halászati állománypusztulás aránya 2020-ban egyes állományok esetében a fenntartható szint közelében volt, hét állomány esetében elérte az F_{MFH}-t, de számos állomány halászata még mindig a fenntartható szint felett folyik. Továbbra is fel kell lépni a halászati erőkifejtés csökkentése és a maximális fenntartható hozamra vonatkozó célkitűzés elérése érdekében, különösen a Földközi-tenger nyugati térségére vonatkozó többéves terv[18] (a továbbiakban: West Med) és a Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottság (a továbbiakban: GFCM) 2030-ra szóló stratégiája[19] alkalmazásával. A 2023-ra vonatkozó halászati lehetőségek összhangban állnak a 2022-ben elfogadott jelentős intézkedéscsomaggal.

A **West Med** többéves állománygazdálkodási terv szerinti MFH-célkitűzés 2025-ig történő elérése érdekében a halászati lehetőségek[20] terén integrált megközelítést kell alkalmazni, irányítási eszközökre építve, és olyan kompenzációs mechanizmust kell kidolgozni, amely a szelektívebb felszerelések és lezárt területek használatát ösztönzi. A tagállamok számára

---

15 A Skagerrakban és a Kattegatban folytatott halászat 2023. évi szabályozásáról Norvégia és az Európai Unió között megtartott halászati konzultáció következtetéseit összefoglaló jegyzőkönyv. https://oceans-and-fisheries.ec.europa.eu/system/files/2023-03/2023-eu-norway-skagerrak-fisheries-consultations_en.pdf

16 https://www.ices.dk/community/groups/pages/wgwide.aspx; a széles körben elterjedt állományokkal foglalkozó munkacsoport (WGWIDE) összegyűjti és elemzi a nyílt tengeri fajok, valamint más széles körben elterjedt és nagy távolságra vándorló fajok jelentős állományaira vonatkozó adatokat.

17 Az érintett állományok tekintetében az Atlanti-óceán északkeleti térségében a következő parti államokról van szó: az Európai Unió, az Egyesült Királyság, Norvégia, Izland, a Feröer szigetek, Grönland és az Orosz Föderáció.

18 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1022 rendelete (2019. június 20.) a tengerfenéken élő állományoknak a Földközi-tenger nyugati térségében folytatott halászatára vonatkozó többéves állománygazdálkodási terv létrehozásáról és az 508/2014/EU rendelet módosításáról.

19 A GFCM 2030-ra szóló stratégiája a fenntartható halászat és akvakultúra érdekében a Földközi-tengeren és a Fekete-tengeren; https://www.fao.org/documents/card/en/c/cb7562en

20 A Tanács (EU) 2023/195 rendelete (2023. január 30.) egyes halállományok és halállománycsoportok tekintetében a Földközi-tengeren és a Fekete-tengeren alkalmazandó halászati lehetőségeknek a 2023. évre történő meghatározásáról.

javasolt további intézkedések megtétele e mechanizmus alapján. A Tanács emellett maximális fogási korlátokat határozott meg a leginkább túlhalászott mélytengeri garnélarák tekintetében, és fenntartotta a horogsoros hajók halászati erőkifejtésének felső korlátját.

A **GFCM** keretében végzett intenzív munka – amelyet a regionális halászati gazdálkodási szervezetekben képviselt következetes uniós álláspont is támogatott – eredményeként fontos határozatokat fogadtak el. Mindenekelőtt öt többéves gazdálkodási terv született, amelyek alapját a közös halászati politika elvei képezik. Ennek eredményeként maximális fogási korlátozásokat fogadtak el a mélytengeri garnélarákra vonatkozóan a Jón-tengeren, a Levantei-tengeren és a Szicíliai-szorosban (beleértve a szürke tőkehalra vonatkozó rendelkezéseket is), valamint az Alborán-tengerben a fekete foltos keszegre vonatkozóan. A GFCM azzal a céllal fogadta el az Adriai-tengerben élő kis méretű nyílt vízi fajokra vonatkozó hosszú távú gazdálkodási tervét, hogy a maximális fenntartható hozammal összhangban lévő, magas hosszú távú hozamokat biztosítson, hogy 2023-ban a szardellafélékre és a szardíniára vonatkozóan alacsonyabb fogási korlátot vezessen be, valamint hogy befagyassza a nyílt tengeri vonóhálós hajók és az erszényes kerítőhálós hajók kapacitását. A GFCM emellett folytatta az adriai tengerfenéken élő állományokra vonatkozó többéves állománygazdálkodási terv végrehajtását, amely a fenékvonóhálós halászhajók és a merevítőrudas vonóhálót használó halászhajók tekintetében is maximális kapacitáskorlátot határoz meg annak érdekében, hogy 2026-ra valamennyi kiemelten fontos állomány esetében teljesüljön a maximális fenntartható hozamra vonatkozó célkitűzés. A vörös korallok vonatkozásában lehalászási korlátokat, valamint a közös delfinhal tekintetében a halászati erőkifejtés felső határt fogadott el a Földközi-tenger nemzetközi vizeit érintően. A Fekete-tenger tekintetében a GFCM terve alapján a nagy rombuszhalra vonatkozóan teljes kifogható mennyiség, a sprattra vonatkozóan pedig autonóm uniós kvóta került meghatározásra.

Az EU ambiciózus intézkedéseket is elfogadott **az európai angolna tengeri halászatára**[21], ideértve a tengeri halászati tilalom háromról hat hónapra történő meghosszabbítását, hogy az egybeessen a fiatal angolna vándorlásával és a kifejlett angolnák tenger és folyók közötti mozgásával. 2023 folyamán ezen intézkedések végrehajtásának nyomon követése fokozott lesz. A Bizottság szorosan figyelemmel fogja kísérni az európai angolna helyreállításának megerősítéséről szóló, a Bizottság és néhány tagállam által aláírt közös nyilatkozatban szereplő intézkedések végrehajtásának előrehaladását.

3. AZ UNIÓS FLOTTA HELYZETE

A tagállamoknak a flottákat a hajók kapacitására (a bruttó tonnatartalomra [a továbbiakban: BT]) és a motorteljesítményre (kW) meghatározott nemzeti felső határértékek alatt kell tartaniuk. Csökkenteniük kell azon flották kapacitását, amelyek nincsenek egyensúlyban, és ennek érdekében évente jelentést kell készíteniük a flották biológiai és gazdasági fenntarthatóságáról Az egyensúlyhiányra utaló bizonyítékok esetén cselekvési terveket kell benyújtaniuk az egyensúlyhiány meghatározott időkereten belül történő orvoslására. A forgalomból állami támogatással kivont kapacitások nem helyettesíthetők.

[21] Az (EU) 2023/195 rendelet 13. cikke.

2022 óta a hajók száma 0,3 %-kal, a BT 0,7 %-kal, a motorteljesítmény pedig 0,5 %-kal csökkent. Ennek következtében 2022 decemberében az uniós flotta[22] 72 472 db 1 321 454 BT űrtartalmú és 5 264 658 kW teljesítményű hajóból állt.

A tagállamok 2022-es jelentéseikben jelzik, hogy flottáik a felső határértékek alatt vannak, és megfelelnek a közös halászati politikáról szóló rendelet 22. cikkében foglalt követelményeknek. Továbbra is kérdéses azonban a nemzeti jelentések alapjául szolgáló adatok pontossága és megbízhatósága, valamint bizonytalan a tagállami cselekvési tervek megléte, illetve pontossága. A Bizottság közös halászati politikáról szóló közleményében[23] felhívja a tagállamokat halászati kapacitásuk kezelése átláthatóságának és rugalmasságának növelésére, és a kihasználatlan kapacitások fedélzeti strukturális beruházások céljából történő lehetséges átcsoportosításának elősegítésére.

4. TÁRSADALMI-GAZDASÁGI TELJESÍTMÉNY

Az energia az uniós halászflotta egyik legnagyobb költségtétele. 2022-ben az üzemanyagár-csúcs[24] nagy hatással volt az uniós halászflotta társadalmi-gazdasági teljesítményére. Ez a hatás a Covid19-járvány 2020. évi kitörése miatti korábbi megszakítás, valamint az Oroszország Ukrajna elleni katonai agressziója által okozott piaci zavarok után jelentkezett a pozitív gazdasági teljesítmény tendenciáiban. A becslések szerint a teljes uniós halászflottára vonatkoztatva az üzemanyagárak 10 eurócentes emelése 185 millió EUR-val (vagyis a 2020. évi bruttó nyereség 16 %-ával) csökkenti az éves bruttó nyereséget. Több, üzemanyag-igényes felszerelést használó flottaszegmensben az energiaköltségek a kirakodások összértékének akár felét is elérhetik.

Ennek eredményeként az uniós halászflotta 2008 óta először volt általánosan veszteséges. Miután azonban az üzemanyagárak 2022 nyarán elérték az 1,2 EUR-s literenkénti csúcsot, az árak 2023 első negyedévében fokozatosan visszaestek 0,8–0,9 EUR-ra. A jelenlegi üzemanyagárak mellett 2023-ban az uniós halászflotta várhatóan körülbelül 2,5 milliárd EUR bruttó hozzáadott értéket, közel 300 millió EUR-s bruttó nyereséget tud termelni, képes működési költségeinek fedezésére, és 125 000 halász munkahelyét és fizetését tudja fenntartani. Ez jelentős előrelépés 2022-höz képest, amikor a legtöbb uniós halászflotta nem volt képes működési költségei fedezésére. Azonban a jelenlegi, a 2021-es áraknál továbbra is 70 %-kal magasabb üzemanyagárak mellett 2023-ban átlagban nagyon kevés nettó nyereség termelhető, illetve ilyen nem is keletkezik.

Ez a teljesítményhatás nem minden flottaszegmensben érvényesül. Általánosságban elmondható, hogy a fenntartható módon kiaknázott állományoktól függő és energiahatékonyságukat növelő (vagy üzemanyag-intenzitásukat csökkentő) flottaszegmensek a jelenlegi kedvezőtlen gazdasági körülmények ellenére általában jobban teljesítenek és magasabb fizetést biztosítanak legénységük számára. Ez szemlélteti **az EU halászflottái által**

[22] Beleértve a legkülső régiókban működő flottát.
[23] COM(2023) 103 final.
[24] A 2021-es átlagárakhoz viszonyítva 2022-ben több mint duplája.

az állományvédelem és az energiahatékonyság terén elért jelentős társadalmi-gazdasági előnyöket.

Az uniós halászflotta 2023-ban várhatóan fedezi működési költségeit és fenntartja a foglalkoztatást, de pénzügyileg kiszolgáltatott marad. Ez a kiszolgáltatottság a magas szintű energiaintenzitás és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés következménye. Az energetikai átmenetről szóló kezdeményezés[25] számos intézkedést javasol annak érdekében, hogy segítse az ágazatot az energetikai átalakulás felgyorsításában és a 2050-es klímasemlegességi célkitűzés elérésében. A kezdeményezésben olyan fellépések szerepelnek, amelyek útmutatást nyújtanak a tagállamoknak az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapból[26] (a továbbiakban: ETHAA) az energetikai átmenet megvalósításának támogatására rendelkezésre álló finanszírozás legmegfelelőbb felhasználásához.

Az Ukrajna elleni orosz katonai agresszióból eredő közvetlen uniós következmények 2022-es enyhítése érdekében a Bizottság 2022-ben gyorsan intézkedett annak érdekében, hogy bevonja az Európai Tengerügyi és Halászati Alapot[27] (a továbbiakban: ETHA) és az ETHAA-t a válságtámogató intézkedések végrehajtásába[28]. Az ETHA esetében 14 tagállam tett előrelépést operatív programjainak a támogatás felszabadítása érdekében történő módosításával. A támogatás kombinálható más válságcsomagokkal, különösen az állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes válságkerettel[29], amelynek alapján 2023 végéig legfeljebb 300 000 EUR áll a halászati és akvakultúra-ágazatban működő vállalatok rendelkezésére.

5. KIRAKODÁSI KÖTELEZETTSÉG

A kutatási projektek és az összes érdekelt fél közötti együttműködés értékes tanulságokkal szolgált a kirakodási kötelezettség szabályai szerint visszadobott halak kezeléséről és az érdekelt felekkel való együttműködésről. Az érdekeltek tágabb ismeretekkel rendelkeznek a (mérséklő) eszközökről, a különböző halászatok és tengeri medencék fogási helyzetéről, valamint arról, hogy miként lehet elkerülni a nem szándékos fogásokat szelektívebb halászfelszerelések vagy -technikák használatával, terület- vagy időspecifikus intézkedésekkel vagy valós idejű lezárásokkal.

Az **ETHA és az ETHAA** – magas állami támogatási arány mellett – támogatást kínál a kirakodási kötelezettség végrehajtásához. 2022 végén[30] a tagállamok 5 160 műveletet választottak ki, amelyek teljes ETHA-finanszírozása 180,7 millió EUR-t tett ki a kirakodási kötelezettség vonatkozásában (szemben az előző évi 4 762 művelettel és 169,2 millió EUR-

[25] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az uniós halászati és akvakultúra-ágazat energetikai átállásáról, COM(2023) 100 final.

[26] Az (EU) 2021/1139 rendelet.

[27] Az 508/2014/EU rendelet.

[28] Az (EU) 2022/1278 felhatalmazáson alapuló rendelet és a Bizottság (EU) 2022/500 végrehajtási rendelete.

[29] A Bizottság közleménye – Állami támogatási intézkedésekre vonatkozó ideiglenes válságkezelési keret a gazdaságnak Oroszország Ukrajna elleni agresszióját követő támogatása céljából, 2022/C 131 I/01.

[30] Az ETHA végrehajtásáról szóló 2022. évi jelentés, amelyet a Tengerügyi és Halászati Főigazgatóság a későbbiekben tesz közzé.

val). A legtöbb művelet célja a hozzáadott érték növelése vagy a nem szándékos fogások minőségének javítása[31], a halászat tengeri környezetre gyakorolt hatásának csökkentése és a visszadobások megszüntetése[32] volt.

Mindazonáltal továbbra sem elegendőek a kirakodási kötelezettség nyomon követését és végrehajtását célzó tagállami intézkedések. Nem mérséklődnek kellőképpen a kirakodási kötelezettséggel kapcsolatos főbb kockázatok, mint például a tengeri halászat során a fogások illegális és nem dokumentált visszadobása. Nyomon követéssel és végrehajtással kell megelőzni és megakadályozni a szabályok be nem tartására irányuló jelenlegi ösztönzőket[33]. A közös halászati politikáról szóló rendelet elismeri a kirakodási kötelezettség végrehajtásának nehézségeit a több faj jelenléte mellett folyó vegyes halászat esetében, amelynek során valószínűleg különböző fajokat fognak kifogni ugyanabban a halászati műveletben, és amelyre rendelkezésre állnak olyan eszközök, mint például a kvótacsere.

Jelenleg a tagállamok többnyire hagyományos megfigyelési technikákat alkalmaznak[34], amelyek nem elegendőek[35]. A Parlament és a Tanács a közelmúltban a Bizottság javaslatára megállapodott egy felülvizsgált halászati ellenőrzési rendszerről, nevezetesen az elektronikus megfigyelési (REM) eszközök használatának kötelezővé tételéről. Az Európai Halászati Ellenőrző Hivatal segíti a tagállamokat a regionális és nemzeti szintű kísérleti projektekhez kapcsolódó távfelügyeleti műveleti tervek elkészítésében, valamint a megfelelés ellenőrzésére szolgáló, lehető legjobb stratégiák meghatározásában.

A gyenge megfelelés, a dokumentálatlan visszadobás és a fogások téves jelentése aláássa a tudományos tanácsadás minőségét alátámasztó fogási adatok (kirakodások, nem szándékos fogások és visszadobott halak) és a jelentéstétel pontosságát. 2023-ban a tagállamok és a Bizottság együttműködnek a Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottsággal (a továbbiakban: HTMGB) a kirakodási kötelezettség alóli mentességek adatok javítása érdekében történő felülvizsgálata céljából. A Bizottság a CINEA-n keresztül is készített egy tanulmányt[36] a Balti-tenger, az Északi-tenger és az Atlanti-óceán nyugati vizeinek tagállami halászatai esetében a kirakodási kötelezettség végrehajtásának nyomon követése révén. A fogási adatok pontosságának biztosítása érdekében alapvető fontosságú a nyomon követés és a végrehajtás javítása, mivel a tudományos munkatársak a hajónaplókban jelentett és az adatgyűjtési keretrendszer[37] alapján gyűjtött adatokat használják fel a tudományos tanácsok

31 Az ETHA-rendelet 42. cikke.

32 Az ETHA-rendelet 38. és 39. cikke.

33 Ezek közé tartozik az illegális és dokumentálatlan visszadobás, a „fulladásos” helyzetek elkerülése, a nyereség maximalizálása („high-grading”) és az alacsony értékű fogások kezelése és tárolása költségeinek csökkentése érdekében.

34 Ilyenek például a tengeren végzett szemlék, a kirakodáskor végzett szemlék, az adatelemzés és a légi felügyelet.

35 Számos tagállam vállalta, hogy részt vesz az EFCA által koordinált távfelügyeleti kísérleti projektben az elektronikus távellenőrzéssel kapcsolatos legjobb gyakorlatok megismerése céljából (tagállamonként egy vagy két hajóval). Dánia távfelügyeletet alkalmaz a Kattegatban tevékenykedő norvég homár flottában, Hollandia pedig az Északi-tengeren hajt végre néhány hajón teljeskörűen dokumentált halászati programot. Egyik projektet sem használják ellenőrzési és végrehajtási célokra.

36 https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/89868cc6-015f-11ec-8f47-01aa75ed71a1

37 Az (EU) 2017/1004 rendelet.

alátámasztására. Ahogyan azt a közös halászati politikáról szóló közlemény is kiemeli[38], az adatok pontossága alapvető fontosságú az értékelésekhez, amelyek segítségével a Bizottság dönthet az uniós fellépés folytatásáról vagy kiigazításáról.

6. A 2024-AS HALÁSZATI LEHETŐSÉGEKRE VONATKOZÓ JAVASLATOK LEGFONTOSABB ÜZENETEI ÉS IRÁNYVONALAI

6.1. A következő halászati lehetőségek meghatározásának legfontosabb szakaszai

A korábbi évekhez hasonlóan a Bizottság a 2024. évi halászati lehetőségekre vonatkozó javaslatokat az ICES és a HTMGB tudományos tanácsadására, a harmadik országokkal folytatott kétoldalú tárgyalások során hozott döntésekre, a regionális halászati gazdálkodási szervezetek 2023-ban hozott döntéseire és egy társadalmi-gazdasági elemzésre fogja alapozni.

A Bizottság első javaslataiban a lehető legtöbb állományt le fogja fedni, figyelembe véve a tudományos szakvélemények időben történő benyújtásának szükségességét.

A Bizottság felkéri a tagállamokat és az érdekelt feleket a tudományos tanácsadás annak nyilvánosan hozzáférhetővé válásakor történő értékelésére. Az érdekelt felek a tanácsadó testületeken és a nemzeti hatóságokon keresztül, valamint önállóan is tehetnek ajánlásokat.

A Bizottság októbertől kezdődően konzultációkat fog folytatni az Egyesült Királysággal, Norvégiával és más parti államokkal, amelyeket kellő időben le kíván zárni ahhoz, hogy a Tanács decemberi ülése azok eredményeit figyelembe vehesse.

A Bizottság a halászati lehetőségek meghatározása mellett egész évben azon fog dolgozni, hogy a közös halállományok fenntartható halászatának biztosítása érdekében előrelépést érjen el a széles körben elterjedt állományok olyan harmadik országokkal történő megosztására vonatkozó megállapodások terén, amelyekkel jelenleg nincsenek érvényben ilyen megállapodások.

6.2. A halászati lehetőségek meghatározása a különböző tengermedencék vonatkozásában

A Balti-tengeren, a Skagerrak/Kattegat területén és az Atlanti-óceánon, kizárólag az EU által kezelt állományok tekintetében a Bizottság a kvótákra a maximális fenntartható hozam szintjének megfelelően fog javaslatot tenni, amint a vonatkozó tanácsadás elérhető lesz. Amennyiben a gazdálkodási tervek nagyobb rugalmasságot tesznek lehetővé a fogási korlátok megállapításában, a Bizottság az egészséges állományok esetében javasolhatja az MFH-értékek felső tartományának az alkalmazását, amennyiben a tudományos tanácsadás ezt szükségesnek tartja a konkrétan a vegyes halászatra vonatkozó többéves állománygazdálkodási tervben foglalt célok eléréséhez. Azon állományok esetében, amelyekre teljes halászati tilalmi javaslat vonatkozik, illetve amelyek biomasszája olyan mértékben csökkent, hogy a biztonságos határérték alá esett, a Bizottság az állományok

[38] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – A közös halászati politika ma és holnap: halászati és óceánügyi paktum a fenntartható, tudományosan megalapozott, innovatív és inkluzív halászati gazdálkodás érdekében, COM(2023) 103 final.

helyreállítása érdekében javasolni fogja, hogy a vonatkozó többéves gazdálkodási tervek keretében alkalmazzanak helyreállítási intézkedéseket. A fellépés során arra fog összpontosítani, hogy az egyéb kiemelten fontos állományok tekintetében mihamarabb elkészüljön a teljes körű tudományos értékelés a maximális fenntartható hozamról.

A kirakodási kötelezettségnél az ICES-szakvéleményéből le fogja vonni a *de minimis* vagy adott esetben túlélési arányon alapuló mentességet. A Bizottság emellett értékelni fogja a tagállamok előrehaladását a járulékos fogások csökkentésére vonatkozó jelenlegi intézkedések végrehajtásában, amelyek a halászati tevékenység potenciális blokkolásának enyhítése érdekében elfogadott, kizárólag az elkerülhetetlen járulékos fogásokra vonatkozó teljes kifogható mennyiségeket kísérik.

A Bizottság tervei szerint a kizárólag uniós állományok vonatkozásában lehetőség szerint áttér a teljes kifogható mennyiségek többéves rendszerére. Ez növeli a hatékonyságot és a kiszámíthatóságot az uniós halászati vállalkozások számára a tagállamokkal, az érdekelt felekkel és az ICES-szel szorosan egyeztetve kiválasztott halállományok tekintetében. A tagállamokat arra kérik, hogy készítsenek listát azon kiemelt állományokról, amelyekre a teljes kifogható mennyiség 2 évre történő meghatározását javasolják. Az értékelést követően a Bizottság fel fogja kérni az ICES-t az azonosított állományok alábbi szempontok szerinti értékelésére:

(i) az ICES többéves tanácsadási kritériumai;
(ii) a többéves tanácsadás megvalósíthatósága; valamint
(iii) az említett többéves tanácsadás lehetséges következményei.

Az **Egyesült Királysággal, Norvégiával és más tengerparti államokkal** közösen kezelt állományok tekintetében az EU továbbra is a rendelkezésre álló legjobb tudományos szakvéleményre alapozza álláspontját abból a célból, hogy a halászati lehetőségeket a maximális fenntartható hozamnak megfelelően állítsa be. Az Európai Unió a Halászati Szakbizottság keretében utókövetést végez az EU és az Egyesült Királyság közös kötelezettségvállalásai vonatkozásában, a fenntartható halászat és a megosztott állományokkal való gazdálkodás megvalósítása érdekében. A háromoldalú keretben (EU, Egyesült Királyság, Norvégia) tett hasonló kötelezettségvállalások, valamint a parti államok állományaira vonatkozó fenntartható és átfogó megosztási megállapodások kidolgozása tekintetében is lesz utókövetés. Ez a munka a közös halászati politika külső dimenziójának részét képezi, és lefedi az Atlanti-óceán északkeleti térségében megállapított teljes kifogható mennyiség mintegy 70 %-át. A Bizottság törekedni fog az együttműködés és e konzultációk légkörének javítására.

A **Földközi-tenger és a Fekete-tenger** vonatkozásában elengedhetetlen, hogy a tagállamok továbbra is kövessék a West Med többéves terv és a GFCM 2030-ra szóló stratégiája keretében lefektetett célkitűzéseket. A Bizottság arra ösztönzi a tagállamokat, hogy az ETHAA-programok keretében hajtsanak végre kísérő intézkedéseket. Mivel ez a többéves állománygazdálkodási terv átmeneti időszakának utolsó éve, a halászati lehetőségekre vonatkozó javaslat a teljes körű végrehajtásra törekszik annak érdekében, hogy holisztikus megközelítéssel legkésőbb 2025. január 1-jéig valamennyi állomány esetében el lehessen érni a maximális fenntartható hozamot. A javaslatnak különösen tartalmaznia kell a rendelkezésre

álló irányítási eszközöket és a kompenzációs mechanizmust a felszerelések szelektivitása és a területlezárások javítása érdekében. A HTMGB évente értékeli a többéves állománygazdálkodási terv végrehajtását. A Bizottság egyben megkezdte a munkát a fenntarthatóság minden egyes szempontjára vonatkozóan is, azzal a céllal, hogy 2024 júliusában beszámoljon a terv eredményeiről és az érintett állományokra és halászatokra gyakorolt hatásáról.

A megosztott állománygazdálkodásra a nemzetközi vizeken a fenntarthatóság, valamint a Földközi-tengeren és a Fekete-tengeren az egyenlő versenyfeltételek biztosítása érdekében is szükség van. E célból a 2024-es halászati lehetőségekre vonatkozó javaslat kiterjed a GFCM-intézkedésekből eredő, már hatályban lévő intézkedésekre, valamint a GFCM novemberi éves ülésén elfogadandó további intézkedésekre. A fekete-tengeri fajok esetében a Bizottság az éves ülésszakon elfogadandó intézkedésekkel összhangban javaslatot fog tenni a nagy rombuszhalra, valamint a sprattra vonatkozó teljes kifogható mennyiségekre és kvótákra.

A Földközi-tengeren és a Fekete-tengeren elért előrehaladásnak folytatódnia kell és azt a GFCM Máltán, 2023. október 3–4-én tartandó magas szintű konferenciáján fel kell gyorsítani. Minden tagállamnak folytatnia kell az állományok fenntarthatóságának elérését célzó fellépést, mivel ez az alapja a reziliens halászati ágazatnak és e tengeri medencékben az ökoszisztémák védelmének.

Tekintettel arra, hogy fokozni kell az **európai angolna** védelmét, a 2023-as halászati lehetőségek végrehajtásának szoros nyomon követése és a tengervizekre vonatkozó 2024-re vonatkozó intézkedések értékelése mellett a Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy környezetvédelmi kötelezettségeiknek megfelelően javítsák az angolna-rendelet szerinti angolnagazdálkodási terveiket[39]. Az egyenlő versenyfeltételek megteremtése érdekében fontos a szárazföldi vizekre vonatkozó intézkedések fokozása, mivel a szárazföldi vizekben az angolnák elhullási aránya jelentős, és sürgős korrekciós intézkedéseket igényel. A GFCM keretében folyik a munka a jövőbeli hosszú távú gazdálkodási terveken, nevezetesen az európai angolna és nagy aranymakréla tekintetében, amelyek esetében a vonatkozó hatályos intézkedések 2023-ban lejárnak.

7. KÖVETKEZTETÉS

2022-ben javult az uniós halászat fenntarthatósága. A balti-tengeri helyzet azonban továbbra is kihívást jelent, mivel néhány korábban fontos kereskedelmi halállomány a különböző terhelések hatására folyamatosan csökken. Az éghajlatváltozás hatást gyakorol az emberi tevékenységekre, a terhelések intenzitására és az állapot egyes vonatkozásaira, valamint az ezek közötti kapcsolatokra. A Földközi-tenger és a Fekete-tenger helyzetének rendezése intenzívebb fellépést és szilárdabb elkötelezettséget igényel.

A Bizottság 2024-es halászati lehetőségekre vonatkozó javaslatai az állományok helyreállítására és a fenntartható szintet elérő halállományok helyzetének stabilizálására fognak törekedni. Ez fokozni fogja a halászok rezilienciáját. Fontos, hogy a tagállamok

[39] COM(2023) 102.

továbbra is végrehajtsák az uniós jogszabályokat, és hogy a Bizottság folyamatos erőfeszítéseket tegyen a halállományokra nehezedő egyéb terhek kezelését célzó intézkedések meghozatalára. Az Unió a szennyezőanyag-mentességi cselekvési terv[40] tágabb keretén belül számos jogalkotási és szakpolitikai kezdeményezést indított a tengerszennyezés ellen.

A halászati és óceánügyi csomagban foglaltak szerint most nagyobb elkötelezettségre van szükségünk ahhoz, hogy tengeri területeinket és az európai halászati tevékenységeket jövőállóvá tegyük. A halászati ágazat virágzása kulcsfontosságú az európai part menti közösségek megőrzéséhez és a fenntarthatóbb élelmiszerrendszerekre való átállás irányításához.

A Bizottság felkéri a tagállamokat, a tanácsadó testületeket, az érdekelt feleket és a nyilvánosságot, hogy 2023. augusztus 31-ig adjanak visszajelzést erről a közleményről.

[40] Ezek közé tartozik a tengeri hulladékra, a víz alatti zajra, a tápanyagokra és a szennyező anyagokra vonatkozó határértékek megállapítása a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelvnek megfelelően, valamint az ezek elérését célzó végrehajtási intézkedések. COM(2021) 400 final.

TERVEZETT ÜTEMEZÉS[41]

Időpont	**Esemény**
2023. május–november	A Nemzetközi Tengerkutatási Tanács tudományos szakvéleménye
2023. június vége, augusztus	Nyilvános konzultáció a közleményről
2023. augusztus vége	A Bizottság elfogadja a Balti-tengerre vonatkozó halászati lehetőségekre irányuló javaslatot
2023. október–december	A halászati lehetőségekről folytatott éves konzultációk az Egyesült Királysággal és Norvégiával, valamint külön-külön az Egyesült Királysággal, illetve Norvégiával
2023. szeptember közepe	A Bizottság elfogadja a Földközi-tengerre és a Fekete-tengerre vonatkozó halászati lehetőségekre irányuló javaslatot
2023. október	A balti-tengeri halászati lehetőségekre vonatkozó tanácsi ülés A parti államok konzultációi az Atlanti-óceán északkeleti térségében széles körben elterjedt állományokról
2023. október vége	A Bizottság elfogadja az Atlanti-óceánra/az Északi-tengerre vonatkozó halászati lehetőségekkel kapcsolatos javaslatot
2023. november 7–11.	A Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottság éves ülése
2023. december 1.	A Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottság állományfelmérése és állománygazdálkodási szakvéleménye
2023. december	Az atlanti-óceáni/északi-tengeri halászati lehetőségekre vonatkozó tanácsi ülés A földközi-tengeri és a fekete-tengeri halászati lehetőségekre vonatkozó tanácsi ülés

[41] Az uniós vizekben és egyes nem uniós vizekben élő, regionális halászati gazdálkodási szervezetek által kezelt állományok esetében a halászati lehetőségek elfogadására a regionális halászati gazdálkodási szervezetek éves ülését követően kerül sor, a halászati lehetőségek meghatározásáról szóló tanácsi rendelet felülvizsgálata révén.